

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

1^η Στην “Ιθάκη” είναι φανερά μερικά από τα κύρια γνωρίσματα της ποίησης του Καβάφη:

α. Ιδιότυπη γλώσσα: (στιχ.11) «Κουβανείς», (στιχ.14) «πρωιά»

β. Λιτός πεζολογικός στίχος: (στιχ.24-25) «Πάντα στο νου σου να’ χεις την Ιθάκη. Το φθάσιμον εκεί είναι ο προορισμός σου», (στιχ.31-32) «Η Ιθάκη σ’ έδωσε το ωραίο ταξίδι. Χωρίς αυτήν δεν θα’ βγαινεις στον δρόμο».

γ. Χρήση μυθολογικών στοιχείων ως συμβόλων: Λαιστρυγόνες – Κύκλωπες: (Φοβίες - Εσωτερικά πάθη - αδυναμίες - ανύπαρκτοι κίνδυνοι).
Ιθάκη (Υψηλός στόχος – Προορισμός ζωής).

2^η Ο διδακτικός χαρακτήρας – ίδιον της Καβαφικής γραφής – είναι εμφανής και στο φιλοσοφικό ποίημα «Ιθάκη» καθώς:

- Χρησιμοποιείται το β’ ενικό πρόσωπο «Σα βγεις», «να εύχεςαι», «δεν θα βρεις» που προσδίδει αμεσότητα και ζωντάνια στο λόγο.
- Είναι χαρακτηριστική η χρήση των προτρεπτικών προστακτικών με την επανάληψη των οποίων επιτυγχάνεται αβίαστα η μεταβίβαση του μηνύματος του ποιητή. Συγκεκριμένα, ο ποιητής υποδεικνύει τον «ιδανικό» τρόπο πραγμάτωσης των στόχων που έχει θέσει κάποιος στη ζωή του. Τον συμβουλεύει στην προσπάθεια του αυτή να μη λυγίσει μπροστά σε διάφορα εμπόδια, φανταστικά ή πραγματικά. Επίσης παρακινεί τον «ταξιδιώτη» να μην υποταχθεί στις σωματικές απολαύσεις που θα του χαρίσει το ταξίδι, λησμονώντας τον αρχικό του στόχο. Αντίθετα πρέπει να παρατείνει τη διάρκεια της αναζήτησής του όσο μπορεί περισσότερο. Τέλος φανερός είναι και ο διδακτικός τόνος στους τελευταίους στίχους του ποιήματος όπου ο ποιητής τονίζει πως ο άνθρωπος κατά την επίπονη προσπάθεια του στη ζωή να κατακτήσει το στόχο του, αποθησαυρίζει πολύτιμη πείρα με αποτέλεσμα το φθάσιμο στην Ιθάκη να μην είναι αρκετό αφού θέτει διαρκώς μεγαλύτερες απαιτήσεις στον εαυτό του που υπερβαίνουν τις αρχικές του φιλοδοξίες.
- Ο διδακτικός βέβαια χαρακτήρας της ποιητικής γραφής του Καβάφη δεν αρμόζει προς τους νέους της εποχής μας γιατί η διαπαιδαγώγησή τους ακολουθεί ένα περισσότερο ασυμβίβαστο πρότυπο, παρόλα αυτά αποτελεί το πιο «τολμηρό μέρος» του έργου του.

3^η Ο κεντρικός άξονας του ποιήματος του Καβάφη είναι το ταξίδι προς την Ιθάκη γύρω από το οποίο διαρθρώνεται το ποίημα. Η Ιθάκη συμβολίζει έναν υψηλό στόχο που θέτει κάθε άνθρωπος στη ζωή του. Ο ποιητής στηριζόμενος σ’ αυτό το συμβολισμό δίνει συνοπτικά το νόημά του στους τρεις πρώτους στίχους του ποιήματος. Προτρέπει τον αναγνώστη να παρατείνει τη διάρκεια του ταξιδιού προκειμένου να συσσωρεύσει πολύτιμες εμπειρίες. Στη συνέχεια τονίζει ότι τα εμπόδια που θα συναντήσει στην πορεία του δεν είναι παρά φοβίες και εσωτερικές αδυναμίες του ατόμου και δεν οφείλονται σε αντικειμενικά αίτια.

Στη συνέχεια στους στίχους 7-8 ο ποιητής αναφέρεται στις υλικές και πνευματικές απολαύσεις που θα γευτεί ο ταξιδιώτης. Μετά, αλλάζοντας τόνο, ο ποιητής τονίζει πως δεν πρέπει να ξεχαστεί ο πρωταρχικός στόχος, η Ιθάκη αλλά και να μην επισπευτεί το ταξίδι προς αυτήν.

Στο τέλος, επισημαίνεται ότι εκείνο που έχει αξία είναι η πορεία προς την Ιθάκη που προσφέρει πολύτιμες γνώσεις και εμπειρίες και όχι αυτή καθαυτή η κατάκτηση του στόχου. Άρα, ο ταξιδιώτης δεν πρέπει ν' απογοητευτεί από μια πιθανή αποτυχία παραγνωρίζοντας την πολύτιμη προσφορά του ταξιδιού...

4^η Είναι σαφής η αισιοδοξία με την οποία αντιμετωπίζει ο ποιητής κάθε καινούριο βίωμα στη ζωή του ανθρώπου. Αναφερόμενος στις σωματικές και πνευματικές απολαύσεις – ο συνδυασμός των οποίων αποτελεί βασικό θεματικό πυρήνα της βιοθεωρίας του Καβάφη – παρουσιάζει μια εύστοχη παρομοίωση όπου η πρώτη εμπειρία προβάλλεται σαν πρωτοϊδωμένα λιμάνια που τα λούζει το φως του καλοκαιρινού πρωινού πλημμυρίζοντάς τα με μια ηδονική δημιουργική διάθεση.

Ο Καβάφης δεν αναφέρεται τυχαία στις αιγυπτιακές πόλεις που συνδυάζουν τις υλικές απολαύσεις και την μαγεία της μυθικής ζωής. Παράλληλα η αρχαία Φοινίκη αποτελούσε ναυτικό και εμπορικό κέντρο οπότε παρείχαν δυνατότητα για άμεση επαφή με κάθε νέο στοιχείο. Η Αίγυπτος εξάλλου είχε σημειώσει αξιόλογο πολιτισμό οπότε συνδέεται με τις πνευματικές απολαύσεις και τη σοφία που πηγάζει από την επαφή με ένα λαό που έθεσε τις βάσεις ανάπτυξης πολλών επιστημονικών τομέων.

5^η Το απόσπασμα από το συγκεκριμένο ποίημα του Κ. Ουράνη βρίσκεται στον αντίποδα του συγκεκριμένου πλαισίου πλεύσης στο ταξίδι της ζωής στην Ιθάκη του Καβάφη.

Ενώ για τον Καβάφη η Ιθάκη αποτελεί υπέρτατο στόχο που δεν πρέπει να ξεχνά κάθε ταξιδιώτης, στον Κ. Ουράνη λειτουργεί περιοριστικά. Γι' αυτό προτρέπει τον αναγνώστη να απεγκλωβιστεί από κάθε προδιαγεγραμμένη πορεία της ζωής που καταπνίγει τη μαγεία του απρόβλεπτου και του απρόοπτου.

Ο Κ. Ουράνης μ' αυτό το ποίημα του αντιτίθεται στο συμβατικό τρόπο που υποδεικνύεται από το συμβολικό μήνυμα της Ιθάκης. Γι' αυτόν, το όλο νόημα της ζωής στηρίζεται στην αξιοποίηση κάθε ανέλπιστα, απροσδόκητης στιγμής έξω απ' τα στενά πλαίσια κάθε στείρας προσπάθειας προγραμματισμού. Κάθε στιγμή για τον Ουράνη έχει τη μαγεία της δημιουργίας και του «ηδονικού» κινδύνου, που καθιστούν κάθε Ιθάκη «βαρετή».

Επιμέλεια : Θαλασσινού Μαρία